

อาหารสมอง

• วรกรณ์ สาบโกเศศ
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

อองซาน ซูจี กับตำแหน่งประธานาธิบดี

คนจำนวนมากทั้งในและต่างประเทศเชียร์ให้อองซาน ซูจี เป็นประธานาธิบดีจากการเลือกตั้ง ในปี 2015 แต่ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันของเมียนมาร์ โอกาสของเธอมิ่ไม่มากนัก ถ้าหากไม่มีการรีบแก้ไขรัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันที่ทหารได้เป็นผู้เขียนขึ้นเมื่อ 6 ปีก่อน

เมียนมาร์มีรัฐธรรมนูญน้อยฉบับกว่าไทยมาก รัฐธรรมนูญฉบับแรกของเมียนมาร์ประกาศใช้ในปี ค.ศ. 1947 หลังจากได้รับเอกราชจากอังกฤษหลังสงครามโลกครั้งที่สอง เมียนมาร์ใช้รัฐธรรมนูญฉบับ 1947 จนถึงปี 1962 ก็ยกเลิกไปเมื่อนายพลเนวิน (ไม่ใช่คนที่เป็นฟุตบอลไทยคนเคย) ปฏิวัติ ซึ่งทำให้ทหารมีบทบาทสำคัญในการบริหารประเทศ จนถึงบัดนี้

รัฐธรรมนูญฉบับที่สองประกาศใช้ในปี 1974 หลังจากมีการลงประชามติรับรองในปีก่อนหน้า ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ เมียนมาร์มีสภาเดียวที่ผู้แทนมาจากพรรค BSP (Burma Socialist Programme Party) โดยมีวาระ 4 ปี และนายพลเนวินเป็นประธานาธิบดี

หลังจากเหตุการณ์ประท้วงครั้งใหญ่ของประชาชนในวันที่ 8 เดือน 8 ของปี 1988 (8888 Uprising) ก็มีการเลือกตั้งทั่วไป ถึงแม้พรรคของอองซาน ซูจี จะชนะแต่ทหารก็ยังครองอำนาจอยู่ภายใต้ชื่อ SLORC (State Law and Order Restoration Council) โดยรัฐบาลทหารประกาศไม่ใช้รัฐธรรมนูญฉบับ 1974

เมียนมาร์ไม่มีรัฐธรรมนูญจนกระทั่งมีการร่างฉบับที่ 3 ในปี 2008 และผ่านประชามติโดยระบุว่า เป็นก้าวสำคัญสู่ประชาธิปไตย ซึ่งตรงข้ามกับความเห็นของพรรค NLD (National League for Democracy) ของอองซาน ซูจี และประชาชนจำนวนมาก

ภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับ 2008 รัฐสภา

(Union Assembly) ประกอบด้วย 2 สภา คือ **สภาผู้แทนราษฎร** (Peoples Assembly) มี 440 ที่นั่ง และ **สภาแห่งชาติ** (National Assembly) มี 224 ที่นั่ง นอกจากนี้ 3 กระทรวงต้องดูแลโดยทหารคือกระทรวงกลาโหม มหาดไทย และกิจการชายแดน

ในสภาผู้แทนราษฎร มีที่นั่งกันไว้ให้กองทัพ 110 ที่นั่ง ในที่นั่งทั้งหมด 440 ที่นั่ง และในสภาแห่งชาติมีที่นั่งกันไว้ให้กองทัพ 56 ที่นั่ง ในที่นั่งทั้งหมด 224 ที่นั่ง

ในการแก้ไขรัฐธรรมนูญนั้นอย่างน้อยร้อยละ 20 หรือ 110 ที่นั่งของสภาผู้แทนราษฎรต้องให้ความเห็นชอบ ซึ่งหมายความว่า ถ้าทหารไม่เห็นด้วยก็ไม่มีการแก้ไขได้เลย

ถึงแม้จะมีเสียงคัดค้านรัฐธรรมนูญฉบับ 2008 อย่างไร ผู้นำทหารซึ่งเป็นผู้นำประเทศด้วยก็เดินหน้าใช้รัฐธรรมนูญฉบับนี้ในการเปิดประเทศ เหตุการณ์ที่น่าสนใจก็คือในปี 2012 หลังจากที่ อองซาน ซูจี ได้รับอิสรภาพไม่นาน พรรคของเธอก็ลงเลือกตั้งชิง 46 ที่นั่ง ในบริเวณใกล้เคียงกับ ผลก็คือพรรค NLD ของเธอชนะท่วมท้นได้ 43 ที่นั่งจาก 46 ที่นั่ง

อุปสรรคของอองซาน ซูจี สู่การเป็นประธานาธิบดีก็คือมาตรา 59f ซึ่งระบุว่า บุคคลที่จะเป็นประธานาธิบดีได้นั้นคู่สมรสหรือลูกต้องไม่ถือสัญชาติอื่น แต่ไม่ห้ามหากบุคคลผู้นั้นจะอยู่ในตำแหน่งอื่นที่มีการเลือกตั้ง

มาตรา 59f ทำให้อองซาน ซูจี ซึ่งสามีและลูกชาย 2 คนถือสัญชาติอังกฤษไม่อาจเป็นประธานาธิบดีได้ หากไม่มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญมาตรานี้ ซึ่งหมายความว่าทหารจะต้องให้ความเห็นชอบด้วย

เนื่องจากรัฐธรรมนูญฉบับนี้ร่างโดยปราศจากการมีส่วนร่วมของประชาชน (หากไม่นับประชามติ) ในขณะนั้นจึงมีกว่า 2,500 ข้อเสนอแก้ไขรัฐธรรมนูญจากสมาชิก ทหาร

อองซาน ซูจี

เธอจะเป็นประธานาธิบดีได้ก็ต่อเมื่อลูกทั้งสองของเธอยอมเปลี่ยนสัญชาติเป็นเมียนมาร์

พิจารณาแก้ไขกันจริงจังอาจใช้เวลาเป็นปีๆ และต้องมีการถกเถียงกันมากมายจากสมาชิกซึ่งเป็นตัวแทนของประชาชน ซึ่งกว่าร้อยละ 70 เป็นเชื้อสายพม่า ส่วนที่เหลือเป็น 135 ชนกลุ่มน้อย
ณ ปัจจุบันข้อเสนอแก้ไขมาตรา 59f ซึ่งทหารดูจะยอมผ่อนปรนก็ถือตั้งเงื่อนไขคู่

สมรสเป็นคนต่างชาติออกไป (สามีเธอ
ตายไปแล้ว) เหลือแต่เงื่อนไขการถือสัญชาติ
เมียนมาร์ของลูก ซึ่งหมายความว่าเธอจะเป็น
ประธานาธิบดีได้ก็ต่อเมื่อลูกทั้งสองของเธอ
ยอมเปลี่ยนสัญชาติเป็นเมียนมาร์

เรื่องนี้เป็นปัญหาสำหรับเธอมากเพราะ
เธอมีความขัดแย้งกับลูกชายคนโตจนถึงกับไม่
พบหน้ากันมานานแล้ว และลูกทั้งสองพำนักอยู่
ต่างประเทศ เธอบอกว่าลูกของเธอมีเส้นทาง
ของเขา เธอไม่อาจบังคับให้เขาเปลี่ยนสัญชาติ
เป็นเมียนมาร์ได้

เมื่อสถานการณ์ถูกสร้างขึ้นมาเช่นนี้ การ
จะได้เป็นประธานาธิบดีหรือไม่จึงอยู่ที่ฝั่งของ
เธอ ถ้าไม่มีการตัดมาตรา 59f ออกไปทั้งหมด
แล้ว เธอมีโอกาสได้เป็นประธานาธิบดี (หาก
ประชาชนเลือก) ก็ต่อเมื่อลูกของเธอทั้งสอง
ยอมเปลี่ยนสัญชาติ

ถ้าข้อเสนอแก้ไขมาตรา 59f ยังคงเป็นอยู่
ดังที่เสนอกันโดยไม่มีการเปลี่ยนแปลง อนาคต
ของเมียนมาร์ก็แขวนไว้กับการตัดสินใจของลูก
สองคนของเธอ (ซึ่งเธอไม่ได้มีโอกาสชี้แนะ
ที่เขาโตขึ้นเพราะเธอถูกกักไว้ในบ้านเป็นเวลา
กว่า 20 ปี และสามีก็จากไปด้วยโรคร้ายในขณะ
ที่ถูกกักไว้โดยมิได้เห็นหน้ากันเลย)

นำสงสารเธอที่ยืนหยัดต่อสู้เพื่อคน
เมียนมาร์มายาวนาน ไม่ยอมก้มหัวให้ใครจน
ได้อิสราภาพ แต่ก็ไม่สามารถเป็นประธานาธิบดี
เพื่อแก้ไขปัญหาของชาติตามความคาดหวังของ
คนเมียนมาร์ เพราะเงื่อนไขรัฐธรรมนูญที่ได้วาง
หมากกันไว้

นำสงสารลูกทั้งสองของเธอด้วยที่ถูก
แรงกดดันอย่างหนักโดยเกมการเมืองที่เขา
มิได้มีส่วนร่วมในการเล่นเลย ซึ่งต่างจาก
กรณีของไทยที่ควรรู้ก่อนหน้าว่า “อยู่ในครัว
ก็ต้องร้อนเป็นธรรมดา หากทนความร้อน
ไม่ได้ก็ออกไปจากครัวเสีย (ถ้าสามารถ
สั่งตัวเองได้)”